

CASOPISHARMONIE.CZ

1. Eva Randová: Nabízí mě práce s mladými lidmi

14.12.2022 casopisharmonie.cz - Jakub Horváth

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadle (3); Ostravě (2); Státním (2); Národním; opery; ostravské

Legendární operní pěvkyně Eva Randová začínala jako učitelka matematiky a tělesné výchovy. Okouzila ji však Maria Callas, a tak se rozhodla věnovat se zpěvu. Debutovala ve **Státním divadle v Ostravě**, poté krátce působila v **Národním divadle** a v roce 1972 zůstala natrvalo v zahraničí. Vystupovala v těch nejslavnějších operních domech po celém světě. V roce 1994 se vrátila zpět do Prahy jako ředitelka Státní opery. Od poloviny devadesátých let působí jako členka poroty Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech a dlouhodobě se také věnuje výchově mladých talentů. V říjnu 2021 se stala laureátkou Ceny Thálie za celoživotní mistrovství v opeře a na Silvestra loňského roku oslavila významné životní jubileum.

Vystudovala jste matematiku a tělesnou výchovu na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem. Kde se zrodil impuls k tomu, že jste začala zpívat? Vyrůstala jsem v rodině učitelů, kteří mě od dětství vedli k hudbě. Začala jsem, jako každé hodné dítě, v devíti letech hrou na klavír na Hudební škole v Ústí nad Labem (nynější Základní umělecká škola Evy Randové, pozn. aut.). Studium jsem ukončila po jedenácti letech absolutoriem druhého cyklu, ale nemínila jsem se klavíru věnovat profesionálně. Milovala jsem však hudbu, a tak jsem se přihlásila k tehdy nově nastoupivší pedagožce zpěvu Jitce Švábové, která zůstala mou jedinou celoživotní kantorkou, co se týče pěvecké výchovy. Ta mě ale zprvu nechtěla vzít, protože jsem podle ní neměla hlas.

Jak to pokračovalo dál? Pan ředitel jí řekl, aby to se mnou zkusila, že jsem pilná a muzikální. Začala jsem tedy zpívat čistě ze zájmu a možná v tom sehrála důležitou roli také moje láska k nahrávkám Marie Callas a Franca Corellioho, protože jsem chtěla vědět, jak to dělají, že jim to tak krásně zpívá.

V té době jste už ale vyučovala matematiku a tělesnou výchovu. Ano, dokonce jsem chtěla od paní Švábové odejít, protože jsem chodila ze stadionů a spartakiád s unaveným hlasem. Paní profesorka však po pěti letech uznala, že mám hlas, navíc jsem tehdy vyhrávala různé školní soutěže umělecké tvořivosti. Rozhodla jsem se, že se přihlásím na Pražskou konzervatoř, abych si ověřila, zda názor mojí paní profesorky, která mě slyší zpívat takřka každý den, má nějaký fundament.

Kolik vám bylo? Dvaadvacet.

A jak to dopadlo? Vzali mě, a dokonce mi tehdejší ředitel konzervatoře Václav Holzknecht řekl: "Přijmeme do pedagogického sboru paní Švábovou, aby tě vedla dál, a půjdeš rovnou do čtvrtého ročníku." A tak se taky stalo. Jak už to však bohužel v Čechách bývá, nezměnilo se v tomto ohledu doposud nic, během toho roku začal okolo mě kroužit vedoucí pěveckého oddělení Karel Leiss a vyptával se mě, jestli mám dojem, že dělám pokroky, a zda bych nechtěla změnit pedagoga. Odvětila jsem, že pokrok dělám a pedagoga v žádném případě měnit nepotřebuji. Načež o letních prázdninách obdržela paní profesorka od vedení konzervatoře dopis, v němž stálo, že pro ni v dalším školním roce nemají místo a spolupráci tedy bohužel musí ukončit. Když jsem se to dozvěděla, prvního září jsem navštívila pana ředitele Holzknechta a řekla jsem mu, že ze školy odcházím.

Po roce působení na Kladně jste v roce 1963 přijala angažmá ve **Státním divadle v Ostravě**. Čím bylo pro vás průlomové? Především tím, že se jednalo o moji první operní scénu. Musím však v této souvislosti zmínit dirigenta a tehdejšího šéfa **ostravské opery** Zdeňka Košlera, který tím, že mě angažoval, de facto odstartoval celou moji hudební kariéru. Byla jsem sice přijata i do Brna, ale tam nebylo k dispozici žádné bydlení, kdežto v Ostravě jsme s kolegyní Jitkou Kovaříkovou mohly sdílet pokoj na ubytovně.

V letech 1969–1972 jste byla sólistkou opery Národního divadla, přičemž od roku 1970 jste působila také jako sólistka opery ve Stuttgartu. Co vás přimělo k tomu, že jste ze Zlaté kapličky odešla a zůstala natrvalo v Německu? Do Národního divadla jsem byla angažována v přelomovém roce 1969 ředitelem Josefem Urbanem, který byl záhy sesazen a na jeho místo nastoupil Přemysl Kočí. Rodinu jsem však měla v Ostravě, kde jsme mezitím získali divadelní byt, kdežto v Praze mě Národní divadlo ubytovávalo na hotelích, což nebylo úplně nejpohodlnější. Zásadní věc se ale odehrála při úvodním proslovu Přemysla Kočího, který tehdy řekl: "Kdo hledá byt, ať se obrátí na Pankrác. Tam jsou volné věznice!" A tuto větu mu do smrti nezapomenu. V ten okamžik jsem se rozhodla odejít, protože mi bylo jasné, že v takovém prostředí nemohu existovat.

Vystupovala jste do roku 1989 někdy v Praze? Ano, díky Václavu Neumannovi, který byl po celou dobu normalizace šéfdirigentem České filharmonie a občas mě přizval ke spolupráci. I když jsem byla v cizině legálně, protože jsem se tam provdala, Národní divadlo i jiné scény mě zcela ignorovaly. Nebyla jsem pro ně žádoucí.

Od 1. září 1980 jste byla současně angažována v Metropolitní opeře v New Yorku pro wagnerovské a janáčkovské úlohy. S jakými pocity jste na tato prkna vstupovala? Tato nabídka přišla v době, kdy už jsem měla za sebou účinkování na velkých operních jevištích světové úrovně v Londýně, v Paříži i v milánské La Scale. Metropolitní operu jsem tedy považovala také za jednu z těch velkých světových scén.

Čím vás Richard Wagner oslovoval? Především tím, že člověk zde nefiguruje jako pěvec, který je doprovázen orchestrem, nýbrž je členem orchestru. Musí se do celého díla zapojit jako stejně důležitá, nikoliv však dominující jednotka. Také mě oslovil nádhernou instrumentací, protože se de facto jedná o symfonie, v nichž pracuje s lidským hlasem jako s nástrojem. K tomuto poznání jsem ale dospěla až s postupujícím časem.

Vystupovala jste na scénách nejslavnějších operních domů světa. V čem se liší chod Metropolitní opery v New Yorku od těch evropských, jmenovitě milánské La Scaly a londýnské Královské opery v Covent Garden? V chodu opery bych žádný rozdíl neviděla. Vždycky všude vystupujete s tím, že chcete ukázat to nejlepší, co ukázat můžete. A stejně tak vedle vás vystupuje třeba Plácido

Domingo nebo Mirella Freni. Všichni jsme byli rovnocennými partnery, měli jsme stejný cíl, a proto mezi námi nikdy nevzniklo žádné rivalství. Subjektivně bych řekla, že taková nejdramatictější scéna pro mě byla po celý život Královská opera v Covent Garden. Kdykoliv jsem tam přijela, vždy stál na mém stolku v šatně dopis od vedení divadla, v němž bylo napsáno: "Evo, jsme rádi, že jsi opět doma!" A já jsem se doma v Covent Garden cítila.

V Národním divadle jste zpívala současně úlohu Ježibaby a Cizí kněžny v Dvořákově Rusalce, což jste poté v roce 1980 zopakovala ve Stuttgartu. Tuto ideu poprvé kdysi praktikoval Václav Talich s Martou Krásovou. Kdo přišel s tím nápadem ve vašem případě?

Přesně si už nevzpomínám, ale patrně jsem to byla já.

Postupem času se vytvořil jakýsi úzus, že Ježibabu i Cizí kněžnu velmi často zpívá táž interpretka, což Dvořák takto nezamýšlel. Je to podle vás ku prospěchu věci? Pokud dotyčná pěvkyně disponuje tříčárkovým c a zároveň má sytý střední rejstřík i znělé hloubky, může to pro ni být lákavá výzva, aby předvedla, jak umí zpívat. Myslím si, že tato idea v převážné většině vzešla z hlav režisérů, kterým připadá pro diváka zajímavé, když se Ježibaba přetělí do Cizí kněžny, aby Rusalce ukázala, že měla pravdu.

V letech 1994–1998 jste působila jako ředitelka Státní opery Praha. S jakými ambicemi jste k této činnosti přistupovala? Zprvu nejsem velký příznivec české pěvecké školy, naopak preferuji tu italskou. Chtěla jsem tedy díky svým kontaktům v zahraničí do Prahy přivést dirigenty, režiséry i pěvce světového renomé, aby zde byla možnost srovnání, což považuji za nesmírně důležité pro všechny zúčastněné. Čím lepšího kolegu máte, tím víc musíte na sobě pracovat.

Jste se svým ředitelským obdobím spokojená? Ano, převzala jsem totiž od svého předchůdce Státní operu s dvanáctimilionovým dluhem, a když jsem jako ředitelka končila, ani jedno konto nebylo v minusu, ač se stále říkalo, že tady nejsou peníze. Jako matikářka jsem tedy dokázala, že to všechno byly jen výmluvy. Navíc jsem tehdy už po šedesátce nazkoušela Ortrudu v Lohengrinovi, což je i nahané, aby nikdo nemohl říci, že Randové to už nezpívá, a proto dělá ředitelku.

Štefan Margita dodnes nepochopil, proč jste ho tehdy kvůli běžné repríze Nápoje lásky odmítla ze Státní opery uvolnit na záskok do La Scaly. Co vás k tomu rozhodnutí vedlo? Bylo to trochu jinak, než Štefan uvádí. Když jsem nastoupila do funkce ředitelky Státní opery, neměla jsem možnost řádné přípravy prvního představení v nové sezoně. Domluvila jsem se tedy se Štefanem, jako se svým přítelem, že než nazkouším premiéru Pucciniho Turandot, na kterou jsem potřebovala ještě měsíc, uvedeme v úpravě a přestudování Martina Otavy (nynějšího ředitele Divadla J. K. Tyla v Plzni, pozn. aut.) Donizettiho Nápoj lásky jako obnovenou premiéru, nikoliv běžnou reprízu. A Štefan se zde představí jako nejlepší pěvec večera.

Předpokládám, že v čase vaší domluvy ještě nevěděl o nabídce z La Scaly. Samozřejmě, že ne. Podstatné je však to, že Štefan byl do La Scaly pozván jako "cover", což znamená náhradník. Ve všech světových operních produkcích jsou hlavní role vždy nazkoušeny dvěma interprety, přičemž jeden figuruje jako první sólista a druhý musí být připraven, aby ho v případě potřeby zastoupil. Řekla jsem tehdy Štefanovi: "Když tě pustím do La Scaly, tak mně tady úplně rozbouráš začátek nové sezony. Kromě toho nemáš jako náhradník vůbec zaručeno, že tě nechají zpívat premiéru. Tu šanci ještě dostaneš, zpíváš výborně, ale osobně bych jako 'cover' žádnou nabídku nikdy nepřijala."

A dostala jste ji někdy? Jednou jsem měla zpívat právě v La Scale se Shirley Verrett Lady Macbeth pod taktovkou Claudia Abbada, a protože jsem měla pocit, že se zřejmě jedná o "cover", odmítla jsem to.

Jak to dopadlo s obnovenou premiérou Nápoje lásky Štefan ji odzpíval a pak dal v divadle výpověď. Jsem však přesvědčena, že jsem ve vztahu k němu neudělala žádnou životní chybu tím, že jsem ho do La Scaly tehdy neuvolnila.

Byl někdo z českých či zahraničních pěvců vašim idolem? Maria Callas, Franco Corelli a Eduard Haken.

Kteří dirigenti a režiséři byli pro vás ve světě nejvíce inspirativní? Velice dobře jsem si rozuměla s dirigenty, kteří dovedli pěvce podpořit v jejich souhře na jevišti, což byl třeba Herbert von Karajan, Zubin Mehta, Georg Solti, Claudio Abbado, Pierre Boulez, Horst Stein a v Metropolitní opeře James Levine a Nello Santi. Pokud jde o režiséry, ráda jsem pracovala s těmi, kteří své pojetí dokázali vysvětlit. Byla jsem ale občas svědkem toho, že i známí režiséři přišli na první zkoušku a řekli zpěvákům: "Tak udělejte něco!" A to jsem věděla, že bude problém.

A koho byste vyzdvihla z pěveckých partnerů? Těch bylo hodně – Birgit Nilsson, Wolfgang Windgassen, Jon Vickers, Sherrill Milnes, Cesare Siepi, Piero Cappuccilli, Nicolai Gedda, Mirella Freni, Montserrat Caballé, Luciano Pavarotti, José Carreras, Plácido Domingo, Jaume Aragall, Peter Hofmann nebo Siegfried Jerusalem. Všichni tito kolegové patřili do první kategorie a v této kategorii jsem také v pětadesáti letech ukončila svoji pěveckou kariéru v Covent Garden v Její pastorkyni, a to zcela dobrovolně, nikoliv že bych musela. Z jakého důvodu? Chtěla jsem ze života ještě něco mít. Za svůj vzor v tomto směru považuji Birgit Nilsson. Vzpomínám si, že jsem se byla podívat, když zpívala v Mnichově Isoldu, a tímto excelentním představením se rozloučila s publikem. Bylo jí tehdy třiašedesát a klidně mohla zpívat ještě deset let.

Mluvíme spolu v době, probíhá 56. ročník Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kde jste členkou poroty. Jak si stojí letošní ročník ve srovnání s těmi předchozími? Máme tady hezké hlasy, i když o něco méně účastníků, ať už je to z důvodu koronaviru nebo celosvětové hospodářské situace, ale řekla bych, že soutěž je i letos na své standardně výborné úrovni.

Z jakých škol soutěžící přicházejí nebo se zde objevují i "naturšiči"? Jako porota se nestaráme o to, jestli je někdo zámečník a krásně mu to zpívá, anebo má absolutorium vysoké školy a ono mu to nezpívá. Koneckonců já taky nemám žádnou konzervatoř!

Jak dlouho už jezdíte na soutěž do Karlových Varů a co pro vás tato událost znamená? V porotě soutěže jsem byla poprvé v roce 1994 a od té doby sem s krátkými přestávkami jezdím téměř každoročně, protože jsem fetišistka krásného zpěvu. Kromě toho, že zde působím jako porotkyně, se od roku 1993 jako lektorka seminářů pravidelně účastním Mezinárodních mistrovských pěveckých kurzů, které se konají každoročně na jaře také v Karlových Varech pod hlavičkou Mezinárodního pěveckého centra Antonína Dvořáka. Snažím se všem studentům předávat vědomosti, které jsem získala od paní Švábové, a pomáhat jim v technickém posazení hlasu.

Kterého pěveckého počinu si nejvíce považujete? Těžko lze vybrat jenom jednu věc. Zpívala jsem však vždycky takový obor, o němž jsem věděla, že jej dokážu předvést na vysoké úrovni, a nikdy jsem neváhala třeba i odmítnout roli, o níž jsem nebyla přesvědčena, že bude super.

Jak se udržujete v tak vynikající kondici fyzické i psychické? Chodím plavat, dokonce jsem se jako plavkyně kdysi dostala do českého národního mužstva, a v dobré psychické kondici mě především udržuje práce s mladými lidmi při takovýchto soutěžích a seminářích.

Co vás čeká nového? Pracovně mám po skončení soutěže do konce roku volno, přezimuji v teplých krajích na Tenerife, kam na celou zimu pravidelně odlétám, a 17. března se vracím zpět do Karlových Varů jako lektorka pěveckých seminářů.

Co jste si přála k uplynulým půlkulatým narozeninám? Abych byla zdravá, měla radost ze života a abych i nadále mohla pracovat s mladými lidmi, protože tím člověk zůstává mentálně svěží.

URL | <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/eva-randova-nabiji-me-prace-s-mladymi-lidmi.html>

[« zpět na začátek](#)